

географічної наукою постало ряд проблем та викликів: проблема аналізу великих даних, картографування в режимі реального часу, збір та обробка даних з мережі Інтернет та ін. Розв'язання цих проблем можливе лише у взаємному синтезі та взаємопроникненні геоінформаційних систем і соціальних он-лайн мереж.

Література:

1. Goodchild M. Challenges in geographical information science / M. Goodchild // Proceedings of the Royal Society A. – 2011. – Vol. 467. – P. 2431–2443. – URL : <http://rspa.royalsocietypublishing.org/content/early/2011/04/16/rspa>.
2. Manovich L. Trending : the promises and the challenges of big social data [on-line]. 2011.– URL : <http://manovich.net/index.php/projects/trending-the-promises-and-the-challenges-of-big-social-data>.
3. Sui D. Legal and ethical issues of using GIS in society / D. Sui // The Sage handbook of GIS and society. – London : Sage, 2011. – P. 504–528.
4. Sui D. The convergence of GIS and social media : challenges for GIScience / D. Sui, M. Goodchild // International Journal of Geographical Information Science. – 2011. – № 25:11. – P. 1737–1748.
5. Thielmann T. Locative media and mediated localities : an introduction to media geography / T. Thielmann // The Journal of Media Geography. – 2010. – № 5 (1). – P. 1–17.
6. Tobler W. A Computer Movie Simulating Urban Growth in the Detroit Region / W. Tobler // Economic Geography. – 1970. – № 46. – P. 234–240.
7. Майер-Шенбергер В. Большие данные. Революция, которая изменит то, как мы живем, работаем и мыслим / В. Майер-Шенбергер, К. Кукьер. – М. : Манн, Иванов и Фербер, 2014. – 240 с.
8. Пугач С. Геоінформаційні системи як соціальні мережі / С. Пугач // Туризм, географія, краєзнавство : актуальні проблеми теорії і практики : Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Тернопіль, 16-17 травня 2019 р.). – Тернопіль : РВВ ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2019. – С. 192–195.
9. Пугач С. Соціальні медіа як геоінформаційні системи / С. Пугач // Міжнародні та регіональні системи : актуальні питання міжнародних відносин і регіональних студій : зб. тез Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Луцьк, 17 трав. 2019 р.) / за ред. В. Й Лажніка та С. В. Федонюка. – Луцьк : Вежа-Друк, 2019. – С. 78–79.
10. Шмідт Е. Новий цифровий світ. Як технології змінюють державу, бізнес і наше життя / Е. Шмідт, Дж. Коен. – Львів : Літопис, 2015. – 368 с.

І.Г. Савчук

*Інститут географії НАН України,
ivansavchuk@yahoo.com*

ЗНАЧЕННЯ ЕКСПОРТУ В ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Херсонська область є типовим периферійним регіоном України. Більша частина її території відноситься до віддаленої периферії [1, с. 4]. Водночас різні види економічної діяльності по-різному відчують вплив глобальної економіки. Основним видом прояву такого впливу є експорт продукції з регіону. Тому необхідно розкрити як саме впливають поставки товарів і

послуг за кордон на її сучасне функціонування. Для цього ми використали укладені автором карти у [1].

У сільському господарстві Херсонської області переважає рослинницький напрям. Обласний центр є одним з важливих осередків збуту аграрної продукції за кордон [1, с. 12-13]. У регіоні у сільському господарстві суттєву роль відіграють великі агрохолдинги (наприклад, ТОВ СП «Нібулон»), які подають звітність за поставками продукції за місцем розміщення їх головного офісу. Тому у структурі експорту Херсонської області майже однаковими є частки зернових та олійних культур [1, с. 17].

Обласний центр є одним із провідних центрів з експорту лісової продукції і тому Херсонська область, в якій відсутня первинна ланка цього міжвидового виробничого комплексу (у розумінні О.І. Щаблія), та значні підприємства з обробки деревини і виробництва виробів з неї, значну частину своєї продукції постачає за кордон [1, с. 18].

Так само відсутність на території Херсонської області значні родовищ мінеральної сировини, що експлуатуються зумовило те, що на експорт йде менше 4,9 % всієї продукції (за вартістю) цього виду економічної діяльності [1, с. 24].

Херсонська область традиційно є слабоіндустріалізованим регіоном з вузькою міжнародною спеціалізацією. У структурі виробництва переважають великі промислові підприємства, що розміщені у своїй більшості у містах.

Лише у м. Херсон діє одне підприємство з виробництва вторинного необробленого алюмінію [1, с. 27]. Переважне його постачають на експорт і тому більше $\frac{2}{3}$ продукції металургії регіону йде на експорт [1, с. 29]. Це призвело до парадоксальної ситуації, коли за цим показником Херсонська область знаходиться на рівні Донецької і Луганської областей, де металургія є традиційним видом міжнародної спеціалізації.

У хімічній промисловості Херсонської області діють підприємства лише у містах Каховка і Херсон, які переважно орієнтовані на збут своєї продукції у межах держави [1, с. 31]. Тому експорт займає менше 4,9 % та за абсолютними його значеннями регіон посідає одне з останніх місць в Україні, постачаючи за кордон переважно пластмаси і полімерні матеріали [1, с. 32].

Подібною є ситуація й у машинобудуванні Херсонської області, де функціонують підприємства електронної промисловості й сільськогосподарського машинобудування у містах Нова Каховка і Херсон. При цьому лише підприємство в останньому орієнтоване переважно на збут своєї продукції за кордон, що зумовило переважання у структурі експорту регіону електричних машин. Власне це і призвело до того, що більше 25 % продукції машинобудування Херсонської області вивозять за кордон [1, с. 33-34].

Легка промисловість, яка раніше була однією з видів міжнародної спеціалізації Херсонської області, нині представлена лише одним підприємством з пошиття трикотажних костюмів в обласному центрі, що працює на давальницькій сировині та входить до складу компанії, зареєстрованої у столиці України. Тому більше $\frac{2}{3}$ продукції легкої промисловості у регіоні йде на експорт й у ній переважають поставки завезеної з інших регіонів держави продукції – виробів з натурального чи

штучного хутра і килимів. За останньою позицією Херсонська область поступається лише Хмельницькій області в Україні [1, с. 35-36].

Значного розвитку у Херсонській області набула харчова промисловість, яка переробляє переважно місцеву сільськогосподарську продукцію. Це традиційний вид міжнародної спеціалізації. Тому у регіоні потужні підприємства діють у м. Гола Пристань (консервовані овочі), м. Каховка (вироби макаронні і консервовані овочі), м. Херсон (йогурт та інші вироби зі сквашеного молока та вершків й шоколад та продукти, що містять какао), смт Каланчак (виробництво круп і борошна грубого помелу). Це зумовило знаходження в обласному центрі одного з найбільших в Україні центрів експорту продукції харчової промисловості, проте у загальній вартості реалізованої продукції вивіз за кордон займає незначне місце й у структурі відповідних поставок переважає олія і продукти переробки овочів [1, с. 37-38].

Таким чином, проаналізувавши вплив експорту на розвиток економіки Херсонської області ми прийшли до таких головних висновків:

1) за більшістю видів економічної діяльності господарство регіону не суттєво залежить від поставок за кордон і тому у загальній вартості матеріального виробництва регіону на експорт припадає до 25 %;

2) зберіглась традиційна міжнародна спеціалізація у сільському господарстві на поставках зернових й олійних культур та у харчовій промисловості на вивозі олії і консервованих овочів;

3) виник новий підвид міжнародної спеціалізації у кольоровій металургії з виплавляння вторинного необробленого алюмінію та з виробництва електричних машин;

4) змінено міжнародну спеціалізацію у легкій промисловості з виробництва бавовняних тканин на пошиття трикотажних костюмів;

5) м. Херсон входить до числа провідних центрів з експорту товарів з України, а міста Каховка і Нова Каховка є важливими центрами.

Література:

1. Атлас. Україна і світове господарство. 9 клас / автор – І.Г. Савчук. – К. : Оріон, 2018. – 48 с.

С.О. Санталова

*Інститут географії НАН України,
svitla_ya@ukr.net*

МОБІЛЬНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ: СУТНІСТЬ І ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

Мобільність – популярне нині поняття, яке характеризує різні аспекти діяльності сучасних земель і є необхідною умовою та запорукою їх життя в новітніх умовах світоустрою. Протягом останніх десятиків років світ рухається до нових вершин точності, якості, гнучкості з величезним прискоренням, стираючи на своєму шляху колишні правила і стилі життя,